

CONCEPT Beleidsnotitie Mantelzorg 2020+

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	2
2. Achtergrond	2
3. Doelgroep	3
4. Uitgangspunten beleid	3
5. Doelstellingen	4
6. Toelichting doelstellingen en beoogd resultaat	4
7. Evaluatie en monitoring	8
8. Financiën	8
9. Bronnen	9
10. Bijlagen.....	9

Dit beleidsdocument is tot stand gekomen op basis van gesprekken met gemeentelijke beleidsadviseurs uit het sociale domein en een klankbordavond met mantelzorgers uit de gemeente Borger-Odoorn. Daarnaast hebben betrokkenen van de Stichting Sociale Teams, het Contactpunt Mantelzorg, de Adviesraad Sociaal Domein en de mantelzorgcoördinator van Andes hun ideeën met ons gedeeld. We bedanken iedereen die heeft meegewerkt voor zijn of haar betrokkenheid en inbreng.

1. Aanleiding

In de Wmo 2015 is vastgelegd dat gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van mantelzorgers. In de wet is onder andere geregeld dat de gemeente via de lokale verordening bepaalt hoe zij de mantelzorgers jaarlijks waardeert. Daarnaast moet de gemeente mantelzorgers een passende ondersteuningsstructuur bieden om de mantelzorgers te versterken en te ontlasten.

2. Achtergrond

Onze samenleving is in de afgelopen decennia behoorlijk veranderd. De overheid heeft zich op veel gebieden teruggetrokken en er wordt meer verwacht van de zelfredzaamheid van de inwoners. Mensen blijven langer thuis wonen maar worden ook ouder. Dit heeft tot gevolg dat zij vaker hulp nodig hebben, die niet altijd kan worden gegeven door professionals. Maar ook het percentage ouderen ten opzichte van het aantal jongeren stijgt. Dit betekent dat de mensen die mantelzorg geven ook steeds ouder zijn.

In de periode september-december 2014 is via een enquête een onderzoek uitgevoerd onder 7311 zelfstandig wonende Nederlanders van 18 jaar en ouder¹:

“Naar schatting heeft ruim vier miljoen mensen (33% van de volwassen Nederlanders) in 2014 in het jaar voorafgaand aan de enquête een vorm van mantelzorg gegeven. Hierbij is mantelzorg ruim opgevat. Het gaat bijvoorbeeld ook om emotionele begeleiding of helpen bij vervoer. 10% biedt alleen emotionele ondersteuning of gezelschap. Veel mensen helpen langdurig (langer dan drie maanden) maar niet intensief (maximaal acht uur per week). Ongeveer een op de zes mantelzorgers helpt meer dan acht uur per week. Ruim 600.000 mensen hielpen langer dan drie maanden en meer dan acht uur per week. Hierbij is de zogenoemde gebruikelijke hulp die huisgenoten elkaar geven buiten beschouwing gelaten.”

De inzet van mantelzorgers is dus onmisbaar in de huidige samenleving. Mede door hun hulp kunnen mensen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving blijven wonen en zo veel mogelijk mee blijven doen in de samenleving.

De gemeente Borger-Odoorn heeft veel waardering voor mantelzorgers. Daarom willen we ze zo goed mogelijk ondersteunen en zorgen dat ze weten waar ze voor deze ondersteuning terecht kunnen.

---

¹ “Informele hulp; wie doet er wat” SCP2015

3. Doelgroep

De definitie van mantelzorg is volgens het Sociaal Cultureel Planbureau:

Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit diens directe sociale omgeving. Ook minder intensieve hulp, de hulp aan huisgenoten en de hulp aan instellingsinwoners zijn meegenomen. Mantelzorg is hulp die verder gaat dan de zogenoemde 'gebruikelijke hulp'.

In de praktijk worden vaak drie groepen mantelzorgers onderscheiden:

1. mensen die meer dan acht uur per week voor een dierbare zorgen.
2. mensen die langer dan drie maanden voor een dierbare zorgen.
3. mensen die meer dan acht uur per week en langer dan drie maanden voor een dierbare zorgen.

In de gemeente Borger-Odoorn maken we alleen onderscheid in deze groepen voor de mantelzorgwaardering. Hiervoor komen de mantelzorgers uit groep 3 in aanmerking.

Om onze doelgroep te bereiken en te ondersteunen werken we samen met drie partners:

- Stichting Sociale Teams
- Welzijnsorganisatie Andes
- Contactpunt Mantelzorg (CPM)

4. Uitgangspunten beleid

In deze beleidsnotitie sluiten we aan bij het sociale beleid en het Regenboogmodel van onze gemeente. Hierin staat zelfredzaamheid van inwoners en eigen kracht centraal. Dit onderschrijven wij ook vanuit onze faciliterende en regisserende rol als overheid. We vinden het belangrijk dat inwoners zichzelf kunnen redden, langer thuis kunnen wonen in hun vertrouwde omgeving en kunnen blijven meedoen aan de samenleving. Hierbij vervult de mantelzorger een onmisbare rol.

In het beleidsplan 'Vanzölf Saomen' staat :

“Voor mantelzorgers is een goed vangnet nodig. Respijtzorgmogelijkheden (respijtzorg: het tijdelijk overnemen van de taken van de mantelzorger) moeten helder, toegankelijk en laagdrempelig zijn. Het Contactpunt Mantelzorg (CPM) adviseert en ondersteunt mantelzorgers en organiseert bijeenkomsten en lotgenotencontact.”

“We gaan onderzoek doen naar vragen, belemmeringen en behoeften van mantelzorgers en vrijwilligers. Daarbij willen we onze aandacht richten op het realiseren van respijtzorgmaatregelen vanuit de boog algemene voorzieningen. Nu loopt de overbelasting vaak te ver op en wordt er een geïndiceerde voorziening verstrekt. We willen aandacht geven aan de waardering, ondersteuning en het faciliteren van mantelzorgers en (vrijwilligers)organisaties.”

Interactief

Voor de totstandkoming van dit beleidsplan zijn inventariserende gesprekken gevoerd met diverse betrokken partijen. Dit zijn de Stichting Sociale Teams, de mantelzorgcoördinator van Andes, het CPM en de Adviesraad. In een eerder stadium (op 3 april 2019) is een klankbordavond gehouden met mantelzorgers. Zij waren uitgenodigd om mee te praten over het (nieuwe) mantelzorgbeleid. Alle inbreng en ideeën die hierbij zijn gegeven vormen de basis voor dit beleidsplan².

5. Doelstellingen

Mede op basis van de informatie die we in deze inventariserende gesprekken hebben gekregen, staan de volgende doelstellingen de komende periode centraal:

- **Doelstelling 1:** (meer) mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen met hun vragen.
- **Doelstelling 2:** meer mantelzorgers bereiken (via onze samenwerkingspartners).
- **Doelstelling 3:** de mantelzorgers waarderen, ondersteunen en faciliteren.
- **Doelstelling 4:** de (overige) behoeften van de mantelzorgers in kaart brengen.

6. Toelichting doelstellingen en beoogd resultaat

Doelstelling 1:

(meer) mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen met hun vragen.

Mantelzorgers weten vaak niet waar ze terecht kunnen met hun vragen. Ze weten niet welke mogelijkheden er zijn en dus ook niet waar ze moeten zoeken. Dit kwam zowel uit onze gesprekken als uit landelijke onderzoeken naar voren. Een kwart van de mantelzorgers, die geen ondersteuning hebben maar deze wel zouden willen, kent de weg naar de ondersteuning niet³.

Ook uit de gesprekken met de betrokkenen is gebleken dat er vooral behoefte is aan meer duidelijkheid, betere communicatie en vindbaarheid van de ondersteuning. Tijdens de klankbordavond werd gezegd:

“Je zoekt niet naar iets waarvan je niet weet dat het bestaat”.

Ook de communicatie en doorverwijzing tussen de betrokken partijen onderling is voor verbetering vatbaar.

---

² Zie bijlage 1.

³ Mantelzorgers in het vizier”; SCP 2019

De oplossing die door onze gesprekspartners regelmatig werd genoemd is een ‘Spoorboekje voor de mantelzorger’. Om iedereen te bereiken is echter zowel een fysiek, gedrukt, boekje als een digitale versie nodig. Vooral ouderen kunnen mogelijk niet goed hun weg op het internet vinden.

Helaas is een gedrukte versie al heel snel verouderd. Veranderde telefoonnummers of e-mailadressen maken dat de informatie niet meer up to date is en de mantelzorger alsnog zelf de weg moet zoeken.

Bereiken doelstelling

We willen deze doelstelling bereiken via een ‘112-nummer’ voor de mantelzorger. Na het bellen van dit nummer wordt de mantelzorger, afhankelijk van de vraag, doorverwezen naar het juiste loket. Dit heeft drie grote voordelen:

1. Alleen op deze plek moet alle informatie (het Spoorboekje) aanwezig zijn en up to date worden gehouden.
2. Dit ‘112-loket’ bestaat al in de vorm van de Stichting Sociale Teams. We kunnen aansluiten bij de bestaande situatie en processen.
3. Alleen het nummer van de Sociale Teams en hun rol moeten (duidelijker) worden gecommuniceerd.

Uiteraard kunnen mensen die al op de hoogte zijn van bijvoorbeeld het bestaan van de mantelzorgcoördinator van Andes of het CPM, gewoon rechtstreeks contact blijven opnemen. Zij worden niet eerst terugverwezen naar de Stichting Sociale Teams. Het doel is om mensen die niet weten waar zij terecht kunnen, op het juiste spoor te zetten en een zoektocht te besparen.

Belangrijk is wel dat de Stichting Sociale Teams voldoende zicht heeft op het totale aanbod aan (respijt)zorg en ondersteuning, dat beschikbaar is voor de mantelzorger.

Doelstelling 2:

meer mantelzorgers bereiken (via onze samenwerkingspartners)

Veel mantelzorgers voelen zich geen mantelzorger. Zij vinden het heel vanzelfsprekend dat zij zorgen voor hun partner, ouders of kind. De term ‘mantelzorger’ geeft het een lading die zij niet willen. Mensen herkennen zich niet altijd in die termen. Ze zien zichzelf als ‘de dochter van’ en niet als ‘de mantelzorger van’⁴. Mede daardoor bereikt de informatie die voor hen is bedoeld, de mantelzorger vaak niet.

Daarnaast kan, wil of durft één op de drie mantelzorgers niet makkelijk om hulp te vragen⁵. Zij zijn vaker overbelast. Maar veel mensen beseffen dit zelf niet en realiseren zich niet dat ondersteuning mogelijk is.

Bereiken doelstelling

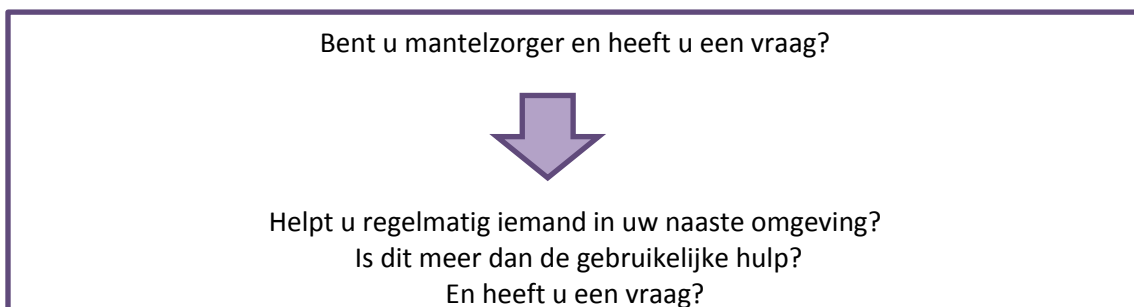
We willen deze doelstelling bereiken door via onze samenwerkingspartners Andes, het CPM en de Stichting Sociale Teams de mantelzorger op een andere manier aan te spreken. Door bijvoorbeeld de term “mantelzorger” te vermijden en de aandacht te leggen op de inhoud, zullen meer mensen zich herkennen in de beschrijvingen.

---

⁴ Linders et al. 2013

⁵ Informele hulp: wie doet er wat” SCP 2015

Bijvoorbeeld:

We leggen daarmee de nadruk niet meer op het feit dat zij mantelzorgger zijn maar op de situatie, de hulp die zij geven en de mate waarin zij dat doen.

De voor hen bedoelde informatie zal de mantelzorggers beter bereiken zodat ze:

1. beter geïnformeerd zijn en minder vragen hebben.
2. sneller bij het juiste loket terecht komen. Dat kan zijn het CPM of Andes als ze al weten dat die partijen hen verder kunnen helpen. Of de Stichting Sociale Teams als ze nog niet weten waar ze het beste hun vraag kunnen stellen. Die kan het antwoord op hun vraag geven of hen doorverwijzen naar het juiste loket. De mantelzorgger hoeft niet zelf te dwalen door het woud van mogelijkheden.

Een bijkomend effect zou kunnen zijn dat ze eerder in contact komen met de Stichting Sociale Teams. Die kan daardoor mogelijk eerder beoordelen hoe het met de mantelzorgger gaat. Nu melden mantelzorggers zich vaak pas, bijvoorbeeld bij de huisarts, als ze al overbelast zijn waardoor meteen zwaardere interventies nodig zijn. Door vroegtijdig met ze in contact te komen, kunnen we in een eerder stadium hulp en ondersteuning bieden. Hierdoor de kans groter dat een oplossing in het eigen sociale netwerk of in de boog algemene voorzieningen kan worden gevonden.

Doelstelling 3:

de mantelzorggers waarderen, ondersteunen en faciliteren.

Als gemeente Borger-Odoorn bieden wij mantelzorggers verschillende vormen van ondersteuning. Ook kunnen mantelzorggers in aanmerking komen voor het mantelzorgcompliment. Dit kan als zij minimaal acht uur per week en langer dan drie maanden actief zijn als mantelzorgger voor een zorgvrager in onze gemeente.

Bereiken doelstelling

We willen deze doelstelling op drie manieren bereiken.

1. Mantelzorgwaardering
De gemeente Borger-Odoorn waardeert mantelzorggers met het mantelzorgcompliment. We doen dat met een geldelijke bijdrage. Dit is geen verworven recht, maar een vorm van erkenning. De hoogte van het compliment staat niet vast. De zorgvrager die in onze gemeente woont, kan zijn/haar mantelzorgger aanmelden voor het mantelzorgcompliment bij Andes.

2. CPM

Als gemeente ondersteunen we het Contactpunt mantelzorg. Dat zorgt onder andere voor lotgenotencontact door bijeenkomsten waar mantelzorgers elkaar ontmoeten en hun verhaal kunnen delen. Ook organiseert zij uitjes voor mantelzorger en zorgvrager samen.

3. (Mantelzorgcoördinator) Andes

In de gemeente Borger-Odoorn kunnen mantelzorgers gebruik maken van de diensten van Welzijnsgroep Andes. Andes biedt praktische hulp en begeleiding bij overbelasting. Zij geeft informatie, advies en biedt een luisterend oor. Zij organiseert ook thema bijeenkomsten met lotgenoten en verzorgt respijtzorg thuis. Respijtzorg biedt de mantelzorger de mogelijkheid zijn/haar zorgtaken tijdelijk aan een ander (vrijwilliger) over te dragen. Hierbij is een grote rol weggelegd voor de mantelzorgcoördinator.

Doelstelling 4:

de (overige) behoeften van de mantelzorgers in kaart brengen.

Zoals hierboven al is aangegeven, vragen veel mantelzorgers niet makkelijk om hulp. Zij weten vaak niet dat hulp mogelijk is of realiseren zich niet dat zij het nodig hebben. Het is dan ook niet makkelijk om te achterhalen waar de behoefte van de mantelzorger ligt.

Bereiken doelstelling

We willen de doelstelling bereiken door zelf gericht te vragen naar de behoefte van mantelzorgers. We doen dit op momenten dat we al contact met hen hebben. Dit kan zowel bij het CPM zijn als bij Andes. Maar ook het registreren van de vragen waarmee de mantelzorgers bellen naar de Stichting Sociale Teams kan hiervoor waardevolle inzichten geven.

Andes:

- We kijken jaarlijks hoe veel mantelzorgcomplimenten bij de mantelzorgcoördinator worden aangevraagd. Dit geeft de ontwikkeling aan van het aantal mantelzorgers dat op de hoogte is van en behoefte heeft aan deze vorm van waardering door de gemeente Borger-Odoorn.
- De mantelzorgers die bij Andes worden aangemeld voor het mantelzorgcompliment, krijgen een vragenlijst toegestuurd. We gaan in deze lijst extra en gerichte vragen opnemen over hun wensen en de belemmeringen die zij nu tegenkomen.
- De mantelzorgcoördinator registreert de aanvragen voor respijtzorg. Ze legt zowel de aantallen als de soort vraag vast. Hierdoor krijgen we inzicht in hoe veel behoefte er is aan respijtzorg. Maar vooral ook in welke behoefte er is, zodat we het aanbod hier (nog) beter op kunnen afstemmen. Het werven van (meer) vrijwilligers zal hier een vast onderdeel van moeten zijn.

CPM:

- Het CPM houdt bij hoe veel activiteiten zij jaarlijks organiseert en hoe veel mantelzorgers hieraan hebben deelgenomen. Om te achterhalen of de activiteiten aan de behoefte van de mantelzorgers voldoen, worden vragenlijsten verstuurd aan de bij het CPM bekende mantelzorgers. Op basis daarvan kan het aanbod van

activiteiten worden bepaald. Belangrijk is daarbij om aan te sluiten bij de wensen van de mantelzorgers, dus een klantgericht aanbod te verzorgen.

De Stichting Sociale Teams:

- De Stichting registreert het aantal en de soort vragen die haar worden gesteld. Dit geeft inzicht in de hulp en ondersteuning die de mantelzorgers nodig hebben.

7. Evaluatie en monitoring

In 2020 doen we een nulmeting hoe veel mantelzorgers in beeld zijn bij de Stichting Sociale Teams, de mantelzorgcoördinator van Andes en het CPM. Om te kijken of we dichterbij ons doel komen hebben we vervolgens een aantal toetsingsmogelijkheden.

- We inventariseren jaarlijks hoe veel mantelzorgcomplimenten bij de mantelzorgcoördinator van Andes worden aangevraagd. Dit geeft de ontwikkeling aan van het aantal mantelzorgers dat op de hoogte is van en behoefte heeft aan deze vorm van waardering door de gemeente Borger-Odoorn.
- We evalueren in ieder geval iedere drie jaar met de mantelzorgcoördinator van Andes de vragenlijsten die de mantelzorgers invullen. Op basis daarvan krijgen we inzicht in de belemmeringen die mantelzorgers tegenkomen bij het vragen van hulp en ondersteuning. Ook wordt daardoor duidelijk wat ze nog willen of nodig hebben bij hun inzet als mantelzorger.
- We evalueren in ieder geval iedere drie jaar met het CPM de uitkomsten van de verstuurde vragenlijsten. Daaruit blijkt aan welke activiteiten de mantelzorgers graag deelnemen. Het CPM kan op basis daarvan het aanbod van activiteiten (nog beter) op de wensen van de mantelzorger afstemmen.
- We inventariseren jaarlijks hoe veel mantelzorgers bekend zijn bij de Stichting Sociale Teams, het CPM en de mantelzorgcoördinator van Andes. Hierdoor krijgen we inzicht in het aantal mantelzorgers dat bij onze partners/bij ons in beeld is. En dus of we met de aangepaste communicatie uitingen meer mensen bereiken.
- We evalueren in ieder geval iedere drie jaar de soort vragen die bij de Stichting Sociale Teams zijn binnengekomen. Daaruit kunnen we vaststellen aan welke hulp en ondersteuning de mantelzorger behoefte heeft.

Op basis van de uitkomsten van de evaluaties kunnen we onze doelen en ons beleid bijstellen. Ze helpen ons om in de toekomst onze mantelzorgers nog beter te ondersteunen en te faciliteren.

8. Financiën

Om het beleid voor mantelzorg uit te voeren is budget beschikbaar. Voor 2020 is het totale budget € 84.260,00. Dit is niet alleen nodig voor de inzet van het CPM en de mantelzorgcoördinator van Andes maar ook voor de mantelzorgwaardering. Die is ieder jaar variabel en afhankelijk van het aantal aangemelde mantelzorgers. In 2020 is hiervoor € 25.000,00 beschikbaar. Met de doelstelling 'meer mantelzorgers bereiken' is de verwachting dat ook het aantal mantelzorgers, dat wordt aangemeld voor het mantelzorgcompliment, zal stijgen. Ook wordt daardoor mogelijk vaker een beroep gedaan op ondersteuning. Dit kan dus consequenties hebben voor het budget dat de komende jaren nodig is.

9. Bronnen

1. Linders, Lilian, Esther Wouters en Ilse Tamrouti (2013): "Van mantelzorg heb je nooit respijt". De respijtzorgbehoefte en overige ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers in Eindhoven. Eindhoven: Fontys Hogeschool.
2. Sociaal Cultureel Planbureau (2015): "Informele hulp: wie doet er wat? Omvang, aard en kenmerken van mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg en ondersteuning in 2014". Den Haag, Mirjam de Klerk, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns, Sjoerd Kooiker.
3. Sociaal Cultureel Planbureau (2019): "Mantelzorgers in het vizier". Den Haag, Alice de Boer, Inger Plaisier, Mirjam de Klerk.
4. Gemeente Borger-Odoorn (2017): "Vanzölf saomen! Vanzelfsprekend samen!". Beleidsplan sociaal domein gemeente Borger-Odoorn 2017-2020. Exloo, gemeente Borger-Odoorn.

10. Bijlagen

Bijlage 1: Input klankbordavond 3 april 2019

Op de klankbordavond hebben mantelzorgers uit onze gemeente meegedacht over en input geleverd voor het (nieuwe) mantelzorgbeleid. De ideeën en opmerkingen zijn in een aantal categorieën in te delen. De top drie hiervan is:

- de mogelijkheden voor ondersteuning zijn niet voldoende bekend.
- de informatie is moeilijk te vinden.
- de onderlinge communicatie en doorverwijzing tussen de verschillende betrokken partijen is voor verbetering vatbaar.

Alle opmerkingen en ideeën staan hieronder, soms slechts één keer genoemd en soms meerdere keren ingebracht.

Element 1 – Vinden

Sociaal team vaak wel bekend (voorheen WMO-loket) bij mantelzorgers
Andes vaak niet bekend
ST moet (vaker) doorverwijzen naar Andes, meer samenwerken
Overheid moet voor een werkzame website zorgen. Zoekfunctie deugt niet
Folder / Boekje maken (gemeente, Andes, CPM)
CPM heeft taak om door te verwijzen
Huisarts, psycholoog, fysiotherapie en thuiszorg taak om door te verwijzen
Hulp vinden bij vraagstukken: <ul style="list-style-type: none">
▪ Ziekte
▪ Maatje
▪ PGB toelage / financiële regelingen
▪ Informatie bij hulp op maat
Waardering mantelzorg versoepelen en aanpassen: niet voor alle huisgenoten, elk jaar zelf aanvragen, mantelzorgers weten het niet
Wat veranderen zodat uitkering niet gekort wordt voor mantelzorger op hetzelfde adres
Opmerking: je zoekt niet naar iets waarvan je niet weet dat het bestaat

Element 2 – Versterken en verblijden

Belemmeringen dagelijks werk als mantelzorger
Doorverwijzing huisarts → Sociaal Team voor indicatie of hulp → Andes voor praktische ondersteuning /maatje, enz. is absoluut niet vanzelfsprekend → hier is nog veel in te doen!
Je moet alles zelf uitvinden
Praktische hulp dringend gewenst
Houd je 24 uur per dag 7 dagen in de week bezig, zelfs als je er even uit bent. Dit geldt zowel voor thuiswonende als in een instelling verblijvende partners/ouders. Alleen bij wonen in instelling is dagelijkse verzorging altijd gegarandeerd. Maar zorg blijft
Je hebt af en toe ontspanning nodig anders is het niet vol te houden.
Iemand die er voor je is, je zorgt altijd voor een ander
Je staat altijd op tijd door thuiszorg of dagopvang of anders
Je bent nooit vrij
Het is heel intensief en niemand van de professionals is goed op de hoogte van de regelgeving of mogelijkheden respijtzorg
Ernstige tekortkomen is het aantal plaatsen voor respijtzorg zodat je als mantelzorger een keer weg kunt
Je valt in groot gat als partner waaraan mantelzorg verleend wordt overlijdt.
Waardering
Bon € 50,00 even iets om jezelf te verwennen (voor een paar geldt dit met name opname in verpleeg of verzorgingstehuis)
1 bon per zorgvrager is volstrekt onvoldoende. Er zijn vaak meer mantelzorgers nodig om zorgvrager thuis te kunnen laten wonen. Je moet dan kiezen wie de bon krijgt. Volkomen absurd wordt dat gevonden. Dan maar geen bon aanvragen.
Respijtzorg, zodat ik een keer weg kan (ook voor een aantal met name bij thuiswonend), kom
Kom helpen, kom met iets waar het echt omdraait en dat is geen bon als het water tot de lippen staat
CPM is te bepalend in wie mee mag bij hun activiteiten. En handelt naar willekeur. Zowel bij volwassen mantelzorgers als bij jonge mantelzorgers
Behoeftte aan meer handvaten en ondersteuning om zelfregie te voeren
Meer kennis bij Sociaal Team inzake adviezen op mantelzorgregelingen en respijtzorg, zodat er geen valse verwachtingen gewekt worden
Klankbord; wat is er mogelijk, hoe kan ik iets aanpakken
Jonge mantelzorgers vinden het moeilijk om de weg te vinden in de mogelijkheden. Weten veelal helemaal niet dat ze mantelzorger zijn. Hebben het zwaar thuis en verrichten taken die andere kinderen niet hebben, maar het hoort erbij.
Spoorboekje: Mantelzorger en nu? Waar moet ik zijn, wie doet wat. Meer PR. Het is nu nauwelijks te vinden als je er nog totaal onbekend mee bent.
Website gemeente rampzalig. Mantelzorg echt niet vindbaar
Ontmoeting, praktische tips, uitwisselen, maar dan moet er wel opvang thuis zijn

Element 3 – Verbinden

Geen behoefte aan (meer) lotgenotencontact / Wel aan een leuke avond
Contact ook moeilijk door voor waarden activiteiten
Alleen contact met ST bij verlengen indicatie, mag wel meer. Doorlooptijd lang
Contact over het algemeen goed. Ook met huisarts / zorgpersoneel (komen ook langs bij mantelzorg)
Behoeft aan meer info over rechten en plichten (respijtzorg onbekend)
Vooral behoefte aan persoonlijke contact, niet op een andere manier (bellen, chatten, etc.)
Eerst persoonlijk contact met zorgprofessionals, daarna eventueel telefonisch en mailen
Meer begeleiding verwacht vanuit ST
In Borgerhof begeleiding goed
Was lastig om af en toe hulpmiddelen te ontvangen. Meyra is beter
Soms meer info gewenst vanuit het ST
Afspraken moeten nagekomen worden, beleid duidelijker zijn voor ST
Contact met buurtzorg / Tangenborgh is goed
Mantelzorg wordt voldoende gehoord in ondersteuningsplan / Moet er wel zelf om vragen
Zorgprofessional meer met partner bezig, mantelzorg voelt zich dan machteloos
Vaak schaamte bij mantelzorg / cliënt bij keukentafelgesprekken

Element 4 – Verlichten

Taboe
Verspreiden folders over respijtzorg, evt. via thuiszorg
Kostenplaatje inzichtelijk maken
VTH + (Vrijwilligers thuis hulpverleners)
Regelmaat respijtzorg, structureel advies
Bekendheid van respijtzorg / meer PR in bijv. WIWU
Voorlichting
Verstrekken mantelzorgwaardering gebruiken voor verstrekken info/ advies
Zorgpartners onderling communiceren
Communiceren kort- en bondige voorbeelden van aanbieden (respijt)zorg